

Raadsvoorstel

Commissievergadering	: Ruimte
Titel	: Circulaire Uitvoeringsstrategie Ooststellingwerf
Onderwerp	: Circulaire Uitvoeringsstrategie Ooststellingwerf
Portefeuillehouder/Teamleider	: Gerben But en Jan van Weperen
Extern zaak ID (zaakcode)	: 0085183290

Datum collegevergadering

19-09-2023

Voorgesteld besluit

1. De Circulaire Uitvoeringsstrategie Ooststellingwerf vast te stellen

Openbaar

Ja, passief via openbaar verslag

Inleiding

In de Samenwerkingsagenda 2022 – 2026 is het thema circulaire economie benoemd. In hoofdstuk 4, paragraaf 4.3 is het thema 'Duurzaamheid: circulaire economie' benoemt als B-onderwerp. In de Samenwerkingsagenda verzoekt de raad het college om met een strategie te komen voor een circulaire en biobased economie in Ooststellingwerf waarin nadrukkelijk aandacht is voor versnelling van deze ontwikkeling.

Ook heeft de gemeenteraad eind juni 2021 heeft het Programma Duurzaam Ooststellingwerf vastgesteld. Eén van de drie centrale thema's in dit programma is het bevorderen van een circulaire economie. In het Programma Duurzaam Ooststellingwerf is het opstellen van een uitvoeringsstrategie benoemd als actie om focus aan te brengen in de uitvoering op het thema circulaire economie.

Op 9 mei 2023 is de concept Circulaire Uitvoeringsstrategie Ooststellingwerf ter consultatie besproken in de raadscommissie Ruimte. De gemaakte opmerkingen zijn verwerkt in de voorliggende versie van de Circulaire Uitvoeringsstrategie Ooststellingwerf.

Argumenten

1.1 Opstellen Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie is B-dossier in Samenwerkingsagenda 2022 – 2026

Het opstellen van een strategie voor circulaire economie is benoemd als B-dossier in de Samenwerkingsagenda 2022 – 2026. Hierdoor is dit onderwerp van politiek belang en geeft de gemeenteraad aan dat het opstellen van de uitvoeringsstrategie door het college kan worden voorbereid op basis van enkele door de raad meegegeven aandachtspunten. De conceptversie van de uitvoeringsstrategie is op 9 mei 2023 besproken in de raadscommissie Ruimte. Opmerkingen en aandachtspunten uit deze consultatie zijn verwerkt in de laatste versie.

1.2 Opstellen Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie is benoemd als actie in het Programma Duurzaam Ooststellingwerf.

Eén van de drie centrale thema's in dit programma is het bevorderen van een circulaire economie. Het opstellen van een strategie voor uitvoering op het thema circulaire economie is benoemd als actie in het Programma Duurzaam Ooststellingwerf.

1.3 Aanbevelingen uit evaluatie Programma Biobased Economy (BBE) zijn meegenomen in uitvoeringsstrategie.

Het programma Programma Biobased Economy (BBE) is eind 2020 afgerond en vervolgens geëvalueerd. Deze evaluatie is begin maart 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. In deze evaluatie is geconcludeerd dat:

- het uitvoeringsprogramma Biobased Economy veel heeft opgeleverd, zoals concrete projectresultaten en nieuwe samenwerkingen;
- de gemeente Ooststellingwerf hiermee een beweging in gang heeft gezet voor het verankeren van Biobased Economy binnen de gemeente;
- de evaluatie van het uitvoeringsprogramma Biobased Economy voldoende handvatten biedt voor verbetering van onze aanpak in de uitvoering;
- voor optimaal rendement van onze investeringen in de afgelopen vier jaren het nodig is om continuïteit te borgen en door te gaan op ingeslagen inhoudelijke koers;
- de uitdaging is Biobased Economy meer gemeengoed te maken binnen onze gemeente en hier onze inwoners goed bij te betrekken;

De conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie van het Programma Biobased Economy (BBE) zijn meegenomen als uitgangspunt voor het opstellen van het concept Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie.

1.4 Input van ondernemers en onderwijs & kennisinstellingen

Voor het opstellen van de uitvoeringsstrategie zijn we begonnen met het ophalen van input bij (circulaire) ondernemers uit Ooststellingwerf en onderwijs- en kennisinstellingen die nadrukkelijk bezig zijn met onderwijs, onderzoek en innovatie op het gebied van circulaire economie. Voor deze gesprekken hebben we de door de raad meegegeven aandachtspunten en de conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie van het Programma Biobased Economy (BBE) als vertrekpunt genomen. De inzichten ondernemers, onderwijs en kennisinstellingen zijn verwerkt in het concept Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie. In de raadscommissie Ruimte op 9 mei 2023 is gevraagd ook nog in gesprek te gaan met het Stellingwerf College en het CSG Liudger. Deze gesprekken hebben in juni plaatsgevonden en de opbrengst hiervan is meegenomen in de laatste versie van de Circulaire Uitvoeringsstrategie Ooststellingwerf.

1.5 Toevoeging vanuit raadscommissie Ruimte op 10 oktober 2023

Tijdens de raadscommissie Ruimte op 10 oktober heeft wethouder Gerben But de volgende 3 adviezen meegenomen en verwerkt in dit voorstel:

1. Het gebruik van een materialenpaspoort bij gemeentelijke bouwprojecten, zoals nieuwbouw of verbouw van vastgoed.
2. Na vaststelling van de Circulaire Uitvoeringsstrategie pakken we naast de in het plan benoemde acties ten aanzien van communicatie ook de communicatie op over de Circulaire Uitvoeringsstrategie zelf. Dit doen we samen met de Vereniging Circulair Fryslân. Zie ook het kopje 'Publicatie voor bekendmaking'.
3. Voor de uitleg van de R-ladder hebben we voorbeelden gezocht die dichter bij de belevingswereld van onze inwoners staan, zie hieronder:

R-ladder

De R-ladder is een ladder die bestaat uit tien treden die in het Engels allemaal met een 'R' beginnen. De tien treden bieden samen een hiërarchische volgorde van circulaire strategieën: R0 is het meest circulair en R9 het minst. Hieronder worden de tien strategieën toegelicht.

R0: Refuse → Afwijzen

Bij *refuse* wordt voorkomen of geweigerd dat grondstoffen en producten worden gebruikt. In deze strategie wordt daarom gefocust op het overbodig maken van producten. Met andere woorden: er worden geen producten meer aangeschaft die eigenlijk onnodig of overbodig zijn. Dit kan 'consuminderen' worden genoemd.

Bijvoorbeeld: in plaats van het bezitten van een auto en daarmee reizen, kan gekozen worden om te reizen met het openbaar vervoer. Of als je kleding koopt, weiger je impulsieve aankopen te doen en kies je ervoor om alleen kleding te kopen die je echt nodig hebt.

R1: Rethink → Heroverwegen

Bij *rethink* wordt gefocust op omdenken: zijn er (meer) circulaire alternatieven? Omdenken is van belang in zowel het gebruik als het ontwerp van het product. Productgebruik kan worden geïntensiveerd door bijvoorbeeld producten te delen, maar het product kan ook ontworpen worden voor een langere levensduur of voor multifunctioneel gebruik.

Bijvoorbeeld: het gebruik van deelmobiliteit (het delen van auto's en fietsen). Of in het geval van kleding heroverweeg je je koopgedrag en denkt na over de impact van fast-fashion op het milieu voordat je beslist om nieuwe kleding te kopen.

R2: Reduce → Verminderen

Bij *reduce* wordt gefocust op het verminderen van het grondstofgebruik. Het 'niet' gebruiken van grondstoffen en producten is namelijk het meest efficiënt. Daarnaast wordt gefocust op effectiever gebruik van grondstoffen door minder grondstoffen te verbruiken tijdens de productie en het gebruik van een product. Om deze reden is het tevens van belang om te richten op een productontwerp dat efficiënt gebruik maakt van grondstoffen.

Bijvoorbeeld: een auto produceren met minder materiaal of een auto die zuiniger rijdt. Of in het geval van kleding koop je minder vaak kleding en concentreert je op het opbouwen van een duurzame en veelzijdige kledingcollectie.

R3: Reuse → Hergebruiken

Bij *reuse* worden producten opnieuw gebruikt en ingezet voor dezelfde functie. Producten die niet meer gebruikt worden, kunnen zonder bewerking doorgegeven of verkocht worden aan een nieuwe eigenaar. Een manier om meer hergebruik te stimuleren is door producten aan te bieden op een weggeefhoek of marktplaats om ze een tweede leven te geven bij een nieuwe eigenaar.

Bijvoorbeeld: een tweedehands auto aanschaffen. Of in plaats van nieuwe kleding te kopen, zoek je naar tweedehands kleding in tweedehandswinkels of organiseert kledingruilfeesten om kleding een tweede leven te geven.

R4: Repair → Repareren

Bij *repair* worden defecte producten of kapotte onderdelen gerepareerd, zodat men de producten kan blijven gebruiken voor het oorspronkelijke doel. Net als bij *reuse* gaat een product hierdoor langer mee. Een manier om dit te stimuleren is door middel van een zogenoemd "*repair cafe*" waar mensen hun kapotte spullen naar toe kunnen brengen om gemaakt te laten worden.

Bijvoorbeeld: een onderdeel van de auto repareren in plaats van vervangen. En als één van je favoriete kledingstukken beschadigd raakt, breng je het naar een kleermaker om het te laten repareren in plaats van het weg te gooien.

R5: Refurbish → Opknappen

Bij *refurbish* worden bestaande producten opgeknapt of gemoderniseerd. In deze strategie wordt een oud product weer tot een nieuw en daarmee hoogwaardiger product gemaakt.

Bijvoorbeeld: een auto moderniseren door er een nieuwe motor in te plaatsen zodat de auto elektrisch rijdt. In het geval van kleding knap je oude kledingstukken op door ze te verven, aan te passen of te versieren om ze een frisse uitstraling te geven.

R6: Remanufacture → Reviseren

Bij *remanufacture* worden onderdelen van een afgedankt product gebruikt in een nieuw product met dezelfde functie. In deze strategie worden onderdelen gecheckt en vervangen of gereinigd waar nodig, zodat ze opnieuw gebruikt kunnen worden.

Bijvoorbeeld: een afgeschreven auto uit elkaar halen en maximaal inzetten op onderdelen vervangen zodat de auto weer werkt zoals nieuw. Of: je verzamelt oude kledingstukken en geeft ze een nieuw leven door er zelf nieuwe kleding van te maken of een bedrijf verzamelt gebruikte denimkleding, hergebruikt de stof om nieuwe jeans te maken en verkoopt ze als "gereviseerde" jeans.

R7: Repurpose → Herbestemmen

Bij *repurpose* wordt de levensduur van producten verlengt. Dit kan door middel van reparatie en onderhoud, door nieuwe producten te maken van (onderdelen van) oude producten en door gebruikte producten opnieuw in te zetten in een andere functie. Herbestemmen staat lager in de R-ladder, omdat er vaak onderdelen verloren gaan of nieuwe grondstoffen moeten worden toegevoegd.

Bijvoorbeeld: de interieurbekleding van de auto gebruiken om tassen van te maken. En je gebruikt oude kledingstukken om zelfgemaakte modeaccessoires, zoals tassen of sieraden, te creëren.

R8: Recycle → Recyclen

Bij *recycling* worden materialen verwerken tot grondstoffen, zodat daar weer nieuwe producten van gemaakt kunnen worden. Recyclen staat laag op de R-ladder omdat het veel energie kost en omdat materialen vaak worden verwerkt tot producten met een mindere kwaliteit dan het origineel. Afvalplastic kan bijvoorbeeld niet gerecycled worden tot dezelfde producten, zoals voedselverpakkingen, omdat het gemengd ingezameld wordt.

Bijvoorbeeld: de materialen van een afgedankte auto scheiden en versnipperen zodat het omgesmolten kan worden tot grondstoffen voor een nieuwe auto. Wanneer je oude kleding niet meer kan worden gedragen, breng je ze naar een kledingrecyclingcontainer om ervoor te zorgen dat de stoffen worden gerecycled tot vezels en gebruikt om nieuw textiel te produceren.

R9: Recover energy → Terugwinnen

Bij *recovering* worden materialen verbrand met energietrugwinning. Terugwinnen is het minst circulair, aangezien de materialen veel waarde verliezen. In een circulaire economie worden materialen zo min mogelijk verbrand.

Bijvoorbeeld: de afgedankte auto volledig verbranden en de energie gebruiken om de fabriek van nieuwe auto's te voorzien van fossielvrije energie. En kleding die niet meer kan worden hergebruikt of gerecycled, wordt verbrand in een afval-energiecentrale om energie op te wekken.

Storten (landfill)

In het ergste geval worden producten en materialen weggegooid en niet meer opnieuw gebruikt. Deze methode is niet circulair, omdat de producten en materialen veelal in de aarde verdwijnen en daar vervolgens sporen van verontreiniging achterlaten. Dit kan voorkomen worden door te kiezen voor een methode die in de R-ladder staat, het liefst zo hoog (circulair) mogelijk.

Kanttekeningen

1. Behoud ruimte voor flexibiliteit in uitvoering

Een Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie geeft focus en houvast om verder te gaan op de koers die jaren geleden is ingezet met het Programma BBE. Focus en houvast zijn nodig om doelen op langere termijn te halen en zicht te houden op de stip aan de horizon. Tegelijkertijd is het verstandig om enige mate van flexibiliteit in de uitvoering te behouden. Omdat we nooit precies kunnen voorspellen welke ontwikkelingen in de toekomst relevant zijn om versnelling te maken op het behalen van onze doelstellingen.

Financiële toelichting

De gemeenteraad heeft op 2 maart 2021 besloten om het resterende budget van € 253.150 vanuit het uitvoeringsprogramma Biobased Economy Ooststellingwerf 2016-2020 te gebruiken voor het verder vormgeven van Biobased Economy binnen het nieuwe programma Duurzaamheid 2021 – 2025. Voor de uitvoering van acties uit de Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie gebruiken we het beschikbare budget.

Publicatie voor bekendmaking

Na vaststelling van de Circulaire Uitvoeringsstrategie maken we samen met de Vereniging Circulair Fryslân een persbericht en communiceren we via verschillende (social)media kanalen.

Vervolg

Planning & communicatie

Nvt.

Evaluatie

Nvt.

Burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf,

, secretaris

, burgemeester.

Bijlagen

1. Circulaire Uitvoeringsstrategie Ooststellingwerf

Geheime stukken

1.